

Prof. dr. E.P. Meijering over de kruisdoodvisie van Ton de Ruiter

Niet 'zand erover', maar Jezus kwam om ons te bevrijden

Gereformeerd-vrijgemaakt predikant Ton de Ruiter betoogde zaterdag in de Sneinspetiele dat de kruisdood van Jezus niet nodig was ter rechtvaardiging van zondaars. Prof. dr. Eginhard Meijering ziet het anders. „God zegt niet 'zand erover', maar God leeft samen met ons een leven van verzoening.”

Tegen het einde van de tweede eeuw stelde de platonische wijsgeer Celsus de kritische vraag aan de christenen, waarom God de gevolgen van de zonde niet door een machtswoord ongedaan heeft gemaakt in plaats van de ingewikkelde weg te gaan van het zenden van zijn Zoon die voor de zonden moet sterven. De eeuwen door hebben christenen op die vraag - en de vraag waarom God niet gewoon op grond van oprecht berouw vergeeft - naar een passend antwoord gezocht.

Beroemd is geworden de redenering van de Griekse kerkvader Athanasius (ong. 295 tot 373) over de noodzaak van de incarnatie, de menswording van het Woord of de Zoon van God. Hij verwijst naar het feit dat God in het Paradijs had aangekondigd dat, als de mens Gods gebod zou overtreden, hij daarvoor met de sterfelijkheid zou worden gestraft.

De mens heeft die waarschuwing in de wind geslagen en heeft gezondigd en is daardoor een sterfelijk wezen geworden en is bovendien blijven zondigen, waarbij het van kwaad tot erger ging. Dit hield in dat Gods schepsel in de dood ten onder zou gaan en van kennis van God verstoken zou blijven (evenals de dieren). Als God dit zou toelaten, dan zou men kunnen stellen dat God zelf verantwoordelijk is voor de ondergang van wat hij heeft geschapen en dat God dus niet goed zou zijn. Hij grijpt immers niet in terwijl zijn schepsel, de mens, vergaat.

Als God anderzijds de zonde op berouw zou vergeven, dan zou God inconsistent zijn, want God zou niet doen wat hij aangekondigd had te zullen doen. In beide gevallen zou dan de ketter Marcion (ongeveer 100 tot ongeveer 160) gelijk hebben, volgens wie de Schepper van wie het Oude Testament getuigt een boosaardige en wispelturige God is en volgens wie Christus niet de Schepper, maar een volstrekt nieuwe en liefdevolle God openbaart.

Eén uitweg

Er is in dezen volgens Athanasius maar één uitweg: Het Woord of het Beeld van God, dat Christus is, en naar het beeld en de gelijkenis van wie de mens is geschapen, moet zelf mens worden en zijn leven offeren aan God. Daarmee is voldaan aan Gods dreigement dat de zondige mens moet sterven, maar er is ook een uitweg gebaad uit de blijvende ondergang: het Woord staat weer op uit de doden en die opstanding is er ook voor allen die in Christus geloven.

Is dit een presentatie van het heilswerk van Christus die het ons wel erg gemakkelijk maakt? Hoeven we alleen maar kennis te nemen van wat Christus heeft gedaan, dat beamen om vervolgens de vruchten ervan te plukken? We zijn erg individualistisch gaan denken en daarom geneigd te veronderstellen dat het hier om een relatie tussen Christus en de individuele gelovige gaat. In de vroege kerk dacht men veel corporatiever, en zag men de christen als onderdeel van het lichaam van Christus, dat door het hoofd, Christus wordt geregeerd.

Zijn regiment leidt tot wat wij de heiliging van het leven zouden noemen. Hij neemt de heb- en de eerezucht uit zijn volgelingen weg. Zij krijgen van hem de kracht om voor hun geloof te willen sterven als dat nodig is, zij verlaten de afgodendienst. Niet alles wat Athanasius als deugden opsomt zouden wij zo noemen, maar één ding is duidelijk: het geloof in het heilshandelen van God in Christus heeft ingrijpende gevolgen voor het leven van de christenen. Het heeft dan ook weinig zin deze leer te gaan bestrijden met het argument, dat de genade op die manier goedkoop wordt gemaakt, omdat de christen alleen maar in ontvangst neemt wat Christus voor hem heeft gedaan. De christen wordt door Christus juist tot een heel nieuw leven bevrijd, dat niet meer wordt gedomineerd door de zonde en de dood.

De vraag is in dit verband niet of wij de redenering van Athanasius moeten overnemen of niet. We hebben hier te maken met een theologische reflectie over het geloof dat God in Christus reddend onder ons mensen verschijnt. Zijn gedachten hebben een grote invloed gehad op het latere christelijke denken, dat eveneens antwoord wilde geven op de vraag waarom God niet alles via een eenvoudig machtswoord rechtzet.

Kern van ons geloof

Hierover raken we nooit uitgedacht en dit willen we steeds weer in nieuwe bewoordingen uitdrukken, want dit raakt de kern van ons geloof: God handelt niet vanuit de hoogte, maar God gaat in Christus in ons bestaan in. God zegt niet 'zand erover', maar God leeft samen met ons een leven van verzoening. Dat is geen theorie waarmee we elkaars rechtzinnigheid toetsen, maar vanuit dit geloof proberen we als gemeente te leven, en daarbij zijn ons de gedachten van degenen die vóór ons hebben geleefd welkom als ondersteuning, als een staf om mee te gaan en niet als een stok om mee te slaan, om een bekend beeld te gebruiken .

i Prof. dr. E.P. Meijering is remonstrants theoloog. Hij is emeritus lector van de Universiteit Leiden, waar hij tot 2001 klassieke talen en vroegchristelijke kerkgeschiedenis doceerde

[Fertel in freon](#) | [Reageer op dit artikel](#) | [Aantal reacties 2](#)

Reactie. 1.

De bijbelse verzoeningsleer ter discussie

Na de omstreden visies op de verzoening door voldoening van de theologen C.J. den Heijer, Herman Wiersinga en Harry Kuitert binnen voorheen de Gereformeerde Kerken (syn.) is nu ook binnen en buiten de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) discussie ontstaan. Het gaat over het boek van oud-predikant Ton de Ruiter, Jezus in ons. Een andere kijk op verzoening. Uitg. Kok, Kampen 2010. Volgens De Ruiter heeft God geen betaling van schuld nodig om te kunnen vergeven. (Zie de boekbespreking in de Sneinspetiele van het FD, 23 jan. 2010 en de reactie daarop van Prof.dr. E.P. Meijering, FD, 26 jan. 2010).

Daarmee wordt het unieke én onmisbare kruisoffer van Jezus Christus als Hemelse Hogepriester én Lam Gods, dat niet alleen de zonden der wereld, maar ook uw, jouw en mijn persoonlijke zonden wegneemt, ter discussie gesteld. De Bijbel zegt evenwel bij monde van de apostelen Paulus Petrus duidelijk tot de gemeente van gelovigen: Gij zijt gekocht en betaald. met het kostbare bloed van Christus. (I Kor. 6:20, 7:23 en I Pet. 1:18,19)

Van een predikant als (betaalde) verkondiger van het Evangelie mag toch op zijn minst worden verwacht dat hij zijn eigen legitimatie serieus neemt en zijn toehoorders geen stenen voor brood verkoopt?

[Rein Ferwerda](#), r.ferwerda@fryslan-mediation.nl - woensdag, 27 januari 2010

Reactie 2.

Geacht Friesch Dagblad,

De inleiding op het artikel van dr E.P. Meijering suggereert dat hij op mijn visie in gaat en mij zelfs bestrijdt. Al lezend gaat het echter nergens over mijn interview. Hij citeert met zeker instemming woorden van Athanasius. Maar ik kan me juist in Athanasius goed vinden: want hij leerde de plaatsvervangende schuldbetaling ook niet, maar dat Jezus de overwinning behaalde voor ons op Golgotha. In die overwinning laat Hij ons nu via wedergeboorte delen. Dat vertelt Meijering in feite ook. Daarom begrijp ik niet dat dit artikel tegen mij in stelling wordt gebracht. Ondertussen gaat Meijering dus aan het punt waar het om gaat voorbij. Helaas, zo ontstaat een verkeerde voorstelling van zaken. De bovenstaande reactie van Rein Ferwerda gaat zondermeer ervan uit, dat God eerst straf (en bloed) wilde zien om het mogelijk te maken onze zonden te vergeven. Dit is een onbewezen axioma dat vaak ingelezen wordt in allerlei bijbelverzen en woorden. In mijn boek toon ik aan dat dit geen recht doet aan de Bijbel. Vergeven op grond van enige plaatsvervangende betaling is geen vergeven meer. Vergeving gebeurt altijd 'om niet' of uit genade. Daarom is de vraag: wie verkoopt er nu stenen voor brood?

[Ton de Ruiter](#), Arnhem - maandag, 1 februari 2010